Dobývat nebe

Život svaté Kateřiny Sienské

Louis de Wohl

Karmelitánské nakladatelství

Dobývat nebe

LOUIS DE WOHL

Dobývat nebe

Život svaté Kateřiny Sienské

KARMELITÁNSKÉ
NAKLADATELSTVÍ
KOSTELNÍ VYDŘÍ
2011

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

De Wohl, Louis
Dobývat nebe : život svaté Kateřiny Sienské / Louis de Wohl ; [z anglického originálu ... přeložila Jana Hájková]. – Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2011. – 311 s. – (Beletrie)
Název originálu: Lay siege to heaven
ISBN 978-80-7195-430-9 (váz.)

821.111-31 * 27-36-055.2 * 27-587-055.2 * 27-788-056-055.2 * 27-789.33-055.2 * 929 * 27-58 * 272-587 * 272-732.2 * 27-662:3 * 322:27-67 * (450)
- Kateřina Sienská, svatá, 1347–1380
- křesťanské světice – Itálie – 14. stol.
- křesťanské mystičky – Itálie – 14. stol.
- terciářky – Itálie – 14. stol.
- dominikánky – Itálie – 14. stol.
- křesťanská spiritualita – 14. stol.
- katolická mystika – 14. stol.
- papežství – 14. stol.
- křesťanství a společnost – 14. stol.
- křesťanství a politika – 14. stol.
- anglicky psané romány
- biografické romány

821.111-3 - Anglická próza, anglicky psaná [25]
929 - Biografie [8]

Louis de Wohl: Lay Siege to Heaven
Originally published in English by Ignatius Press, San Francisco, 1991
© 1960 by Louis de Wohl

Czech edition © Karmelitánské nakladatelství, s. r. o., Kostelní Vydří, 2011

ISBN <:;0;30:4<80<8:04

„Viděla jsem Nevěstu Kristovu přinášet život,
její životodárná síla je tak velká, že ji nikdo nemůže zastavit.
Viděla jsem ji šířit kolem sebe světlo a sílu,
o tuto schopnost ji nikdo nemůže připravit.
A viděla jsem, že jejích plodů neubývá,
ale neustále přibývá.“

„Čemu jsem podobná? Ohni jsem podobná.“

Svatá Kateřina Sienská

KNIHA PRVNÍ

Kapitola první

Večerní bohoslužby už skončily a pár posledních věřících se trousilo ze šera a chladu chrámu svatého Dominika do odpoledního slunce.

„Takže," řekla paní Lapa Benincasová energicky, „pojď, děvče, hlavu vzhůru, oči dolů, jdi hezky a nehrb se."

Dívka po jejím boku byla velmi mladá. Vedle své matky, která měla statnou postavu, se zdála ještě hubenější, než ve skutečnosti byla. Obě si rukou opatrně nadzvedávaly dlouhý šat a sestupovaly po schodech dolů na ulici.

„*Bella*," špitl mladík ve žlutém kabátku a úzkých kalhotách stejné barvy, právě tak nahlas, aby ho slyšely jen ony. „Krasavice!" usmíval se na ni obdivně s rukou položenou na srdci.

Dívka pevně semkla rty. Její matka na mladíka unaveně pohlédla. „Některé rodiče aby člověk litoval," zhodnotila. „To je teda chování!"

„To kvůli té ohavnosti, co jsi mi namazala na tváře, matko," zamumlala dívka, když už byly z doslechu.

Paní Lapa nesouhlasně odfrkla. „Za nás to nebylo, ale když to teď dělají všichni, tak proč ne ty?"

„Stejně si ze mne ten kluk jen dělal legraci," prohlásila dívka a pokrčila rameny. „Já hezká nikdy nebudu."

„Už jsem viděla ošklivější, a mají teď dobré muže," odsekla jí matka. „Jsi malá, ale to je pořád lepší než být příliš vysoká. Muži nesnáší, když se mají na dívku dívat vzhůru. Dobrý večer, pane Nanni…"

Robustní muž oblečený do hnědého sametu a se skvostným zlatým řetězem kolem masivního krku ji jen nedbale pozdravil a kolébal se v zamyšlení dál.

„Mizera," řekla paní Lapa, „peněz ale má – bohatý bankovní dům, hedvábí, šperky – kéž má s ním Bůh tolik slitování, kolik má on se svými dlužníky. Dva minulý týden vsadili do věže. Ovšem prohlížel si tvé vlasy, Kateřino, všimla sis?"

„Ne, matko."

„Dobře, že jsme se slunily na té střeše. Slunce těm vlasům prospělo."

Musely se zády přitisknout ke zdi, kolem zrovna procházelo několik oslů s pořádným nákladem.

„Otec Montucci měl onehdy kázání proti ženám, které si budou klidně smažit mozky na střeše, jen aby jim slunce trochu zesvětlilo vlasy," řekla Kateřina s mírným úsměvem.

„Jenže on svým dcerám vdavky zajišťovat nemusí," odsekla matka kysele. „Kvůli mozku si dívku nikdo nevybere. A vlasy máš hezké."

Došly na náměstí Piazza del Campo, pýchu Sieny a místo, kde se sbíhají čtvrtě Tèrzo di Città, San Martino a Camollia. Náměstí má tvar široce rozevřeného vějíře, růžově zbarveného, největšího na světě, jehož rukojetí je radnice, taktéž růžová, lesknoucí se ve slunci a pozlacená, s mnoha portály a ladně zaoblenými okny, s hlubokými žaláři vespod a hrdým cimbuřím nahoře. Pýchou radnice byla věž Mangia, se svým štíhlým, narůžovělým stonkem přecházejícím nahoře v bílý květ, posazený tak vysoko, že jej bylo možné vidět zdaleka, mnohem dříve než jste spatřili zbytek města.

Tak vypadal střed světa. Zde se konal po šest dnů v týdnu obrovský trh, kde bylo možné koupit maso, drůbež a ryby, zeleninu, ovoce i sýr, víno, květiny, a dokonce vzácné koření, vyvažované zlatem. Bylo to také místo politických shromáždění.

Na radnici se navrhovaly nové zákony, diskutovalo se o nich, tam se i vyhlašovaly. Byly to zákony svobodného města, města, které prokazovalo poslušnost papeži (jenž byl až v Avignonu), úctu císaři (ten byl až v Praze), a loajalitu nikomu.

Zde na náměstí se také konalo Pálio, velký závod na den Nanebevzetí, kdy všechny kontrády, okrsky tří městských čtvrtí, posílaly své nejlepší běžce, aby závodili o nádhernou korouhev s Pannou Marií. Celá Siena se vždy usadila na speciálně rozestavěných sedátkách, aby závod sledovala. Sázky šplhaly do výše tisíců zlatých florénů a vzduch byl prosycen výkřiky triumfu a zklamání.

Nyní bylo ovšem náměstí téměř prázdné. Dvojice městských strážníků u hlavního vchodu radnice ospale klábosila, zatímco ženy, které kolem nich prošly, vstupovaly do labyrintu úzkých uliček.

„Kam jdeme, matko?" zeptala se Kateřina. „Tudy se nedostaneme domů. Měly jsme..."

„Ehm!“ skočila jí paní Lapa netrpělivě do řeči. „Proč ty, vyžle, chceš vždycky poučovat dospělé? Pěkně se mě drž. Sienu znám jako své vlastní boty přinejmenším o dvacet let dýl než ty.“

Ulice koželuhů měla svůj zvláštní pach, Kateřina nakrčila nos.

„Ten velký obchod napravo patří rodině Moriniů,“ řekla paní Lapa jakoby nic. „To jsou velice slušní lidé. Tvůj otec má o nich vysoké mínění. Když bude náhodou někdo zrovna ve dveřích, koukej se mile uklonit a usmát, rozumíš?“

„Dobře, matko.“

Jak se přibližovaly ke dveřím, spatřily u vchodu dvě osoby. Asi čtyřicetiletá žena, dobře oblečená, s výrazem veselé lhostejnosti rozmlouvala s mladým mužem, který k nim byl obrácen zády. Měl na sobě přiléhavý kabátek ze zelené látky, lemovaný veverčí kožešinou.

„To je paní Favolina Morini,“ utrousila paní Lapa, „a Sandro, její jediný syn. Chodíval si k nám hrát za tvými bratry, když byli ještě malí, pamatuješ?“

„Ne, matko.“

Mladík se otočil. Měl tmavé oči, černé vlasy a byl krásný jako princ.

„Dobrý večer, paní Favolino,“ hlaholila paní Lapa. „Dobrý večer, pane Sandro.“

Následovaly další pozdravy a úsměvy, vše jaksi podivně nepřirozené. Když ji matka představovala, Kateřina si v poslední chvíli vzpomněla, že se má usmívat.

„No to je ale milá dívenka,“ zašvitořila paní Favolina vysokým hlasem. „Opravdu miloučká. Možná trošku hubená, ne?“

„Zato síly má dost,“ nedala se paní Lapa. „Kolikrát už nesla do schodů stoh látek, co by se na mezka vešlo, viď Kateřino?“

„Ano, matko.“

Matky si mezi sebou začaly vyměňovat lichotky, jak velel dobrý mrav. „Nepůjdete dál, paní Lapo?“

„Ale ne, děkuji, jste velmi laskavá, ale…“

„Třeba byste si dala sklenku vína a něco sladkého…“

„Ne, ne, vážně bychom neměly, paní Favolino. Co manžel, zdraví mu slouží?“

„Skvěle, děkuju za zeptání. A co pan Giacomo, taky všechno v pořádku?“

„Ano, pořád stejně, díky, chvála Pánu Bohu, a práce má ještě víc než jindy…“

„Vyrostla jsi,“ pronesl Sandro Morini příjemným hlasem.

„To je osud mnoha dětí,“ odpověděla Kateřina a oba se zasmáli, ale jen krátce a obezřetně.

„Teď už ale opravdu musíme jít,“ prohlásila paní Lapa. „Pozdravujte prosím ode mne manžela, paní Favolino. Na shledanou, pane Sandro. To máte ale okouzlujícího mladého muže, paní Favolino! Pojď, Kateřino, nesmíme přijít pozdě.“

Po celou dobu, co šly po ulici koželuhů, paní Lapa nepromluvila ani slovo. Až za fontánou na konci ulice se pustila do řeči. „Dobře ti to šlo, drahoušku.“

„Co myslíš, mami?“

Paní Lapa ji poplácala po rameni. „Uvidíš, děvče. Je to dobrý chlapec a fešák. Nemůžu sice říct, že by se mi zamlouvala ta kožešina, co měl na kazajce… Člověk by se neměl opičit po šlechtě, ještě nedávno se to trestalo. Ale dnes si to mladá krev dovolí a šlechta už taky není, co bývala, tak je to myslím docela jedno. A stejně, bude mít jiné starosti, až se vezmete.“

„Matko! Snad si nemyslíš… snad nechceš říct, že…“

„Pojď, děvče, nekřič, pozorují nás jakési dvě fúrie.“

Kateřina pod líčidlem celá hořela. „To si jen děláš legraci, matko, že? Pana Sandra by ani ve snu nenapadlo, aby si mě vzal…“

„O jeho sny se ty nezajímej,“ přerušila ji matka nevzrušeně. „Moriniovi jsou rozumní lidé, na sny si moc nepotrpí. Ostatně to ani my, Benincasové. Byla to jen první návštěva, člověk si nemůže být úplně jistý, ale otec se mnou souhlasil, že by to mohla být dobrá partie. Také se už s panem Angelem Morinim o tom bavili. Paní Favolina sice ze sebe dělá důležitou, na to ji vždycky užilo, ale mělo by být všechno v pořádku. A nakonec, proč ne? Oba máte ten správný věk a…“

„Matko, to nemůžeš myslet vážně. Já nechci… já se nechci…“

„Mlč.“ Paní Lapa se za sebe ohlédla. Ty dvě ženy už mezitím zmizely. Široko daleko nebyl nikdo kromě dvou malých darebů hrajících si v blátě. Zastavila se. „Poslouchej mě,“ řekla, „nechtěla sis vzít Francesca Naldiho, já ani tvůj otec jsme tě nenutili, protože byl o třicet let starší než ty a to by nemuselo být dobré pro děti. Nedávali jsme naději panu Giovannimu Barolovi, protože neměl žádné po-

stavení ani peníze. O tom jsme ti ani neřekli. Ale na Sandrovi Morinim není nic špatného. Já a tvůj otec taky doufáme, že si ho vezmeš. Takže!“ Svou řeč pronesla tónem, který zpravidla u Benincasů končil všechny hádky. Po zbytek cesty už nepadlo ani slovo.

Dům Benincasových na Via dei Tintori, ulici Barvířů, byl svět sám pro sebe. V přízemí byla dílna, ve které svrchovaně vládl pan Giacomo Benincasa. Pracovali tam jeho tři synové – Bartolomeo, Orlando a Stefano, dva tovaryši a dva učni. Místnost byla plná sudů, kádí a hmoždířů různých velikostí a poměrně nízký strop křižovaly šňůry na sušení. Strmé široké schodiště vedlo do poschodí, království paní Lapy, kde se nacházela ložnice a kuchyň, svítící měděnými pánvemi a kastroly. Na třípatrových policích byly navršeny cínové hrnce, kameninové nádoby a sklenice, u dlouhého stolu uprostřed byl celý dům zvyklý scházet se k jídlu.

Budova byla rozlehlá, a prostoru bylo zapotřebí. Nyní zde žilo pouze jedenáct lidí, ale byly doby, kdy dům musel pojmout téměř dvojnásobek. Během dvaceti let se paní Lapě narodilo dvacet čtyři dětí, třináct z nich přežilo, což byl počet neobvykle vysoký, jak rodinný lékař pan Girolamo Vespetti trefně konstatoval. Bylo to díky jeho umu a také díky péči, kterou jim paní Lapa, navzdory častým těhotenstvím, věnovala. Teď ale už byly všechny dcery až na nejmladší Kateřinu vdané, někteří synové ženatí a bydleli ve svém. Mnoho jich mělo své vlastní děti. Kateřina, která ještě nedosáhla ani patnácti let, už byla víc než desetinásobnou tetou.

V dílně na sebe tovaryši a učňové pilně skládali štosy jasně zelené látky. Pan Giacomo Benincasa je pozoroval. Byl to malý muž s šedivějícími vlasy a nažloutlou pletí lidí, kteří se nedostanou moc často na čerstvý vzduch. Jeho obličej byl však jemný, s rysy hodícími se spíše k umělci než řemeslníkovi. „Moment,“ zavelel svým pomocníkům nečekaně. „Ukažte mi tu další.“

Oba, Bartolomeo i Orlando, ztuhli. Jedině otec vždy připravoval přesný barevný odstín pro každou z významnějších zakázek, někdy se ovšem stalo, že byl sám nespokojen s výsledkem své práce, to pak byl schopen začít celý proces úplně znovu. Bývaly to zmařené dny a nikdo kromě něj neviděl ve výsledku žádný rozdíl.

Giacomo Benincasa uchopil látku, kterou mu učeň podal, zblízka ji prohlížel a mnul ji znaleckými prsty. „To je přesně ono," prohlásil a synové se s úlevou zazubili. Vrhl na ně přísný pohled. „Já vím, co si myslíte," pokračoval, když vracel látku učni zpět. „Ale tohle je na nové livreje pro služebnictvo Salimbeniů. Pro jejich rodinu jen to nejlepší. Dali mi první velkou zakázku, když na tom byl obchod nejhůř. To jim nikdy nezapomenu, a vy taky ne, dokud na to já můžu dohlédnout."

Bartolomeo pokýval hlavou. „To jsi nám už říkal, otče. Bylo to hned rok po tom velkém…"

„Jo, jo," přerušil ho spěšně Giacomo Benincasa. „Raději to slovo ani neříkej, synku. Ať to nepřinese smůlu. Ano, pomohli mi tehdy, a Pán Bůh jim žehnej, jsou to výjimeční urození lidé. Dnes ti většinou každý nabídne pomoc, jen když ji nepotřebuješ. Tím pochopitelně nemyslím představitele vlády," dodal s pohledem na lavici, kde stále seděli tovaryši, kteří skládali zelenou látku a štosy vršili na sebe.

Sienská vláda sestávala z běžných občanů; šlechtě byla možnost zastávat jakýkoli úřad odepřena a nebylo moudré pronášet slova, která by mohla být považována za kritiku mocných mužů z radnice na hlavním náměstí Campo.

Do místnosti vešel chlapec, asi šestnáctiletý, měl bystré oči a kštici neposedných tmavých vlasů. „Matka s Kateřinou se už vrátily, otče."

„Děkuji, Stefano. Hned za matkou jdu. Zítra ráno v devět vezmeš vůz a zavezeš látku do paláce Salimbeniů. Že nechám uctivě pozdravovat. Na platbu nečekej; vždycky s tím posílají vlastního člověka."

„Dobře, otče."

„A teď můžeš pomoct Orlandovi namíchat modré odstíny pro stejnokroj těch městských stráží. Za chvíli jsem nazpátek."

Když za ním dveře zaklaply, obrátil se Stefano na Bartolomea. „Myslím, že to dopadlo moc dobře," zašeptal.

„Co?"

„Ta první návštěva. Kateřina. Sandro Morini."

„Uvěřím tomu, až bude ruka v rukávě," utrousil Bartolomeo. Byl to pomalý, pedantský mladík, statnou tělesnou schránku zdědil po matce, povahou byl však tichý a často propadal stavům zadumanosti. „Moriniovi jsou pěkní nadutci."

Všichni tři bratři nahnuli hlavy k sobě. Podobné věci se k uším tovaryšů a učňů neměly donést.

„Je načase, aby se ta holka vdala," řekl Orlando. „Mám dojem, že je poslední dobou nějaká sklíčená. Co za tím vězí, netuším."

„To se dívkám jejího věku často stává," pronesl Stefano poněkud přihlouple. Bartolomeo se jen pousmál, zatímco Orlando se dal nepokrytě do smíchu. „Bartolomeo má pravdu, víš," podotkl. „První návštěva je jen první návštěva, nic víc. Možná, že Moriniovi zareagují, ale možná také ne. Právě proto bývají první návštěvy tak neformální, aby se nikdo neurazil, když věc dál nepokračuje. Nicméně, jak znám matku, myslím si, že by se do ničeho nepouštěla, kdyby už neměla půdu předem řádně připravenou."

„Raději bys měl jít míchat ty modré odstíny," napomenul ho Bartolomeo. „Otec tu bude co nevidět. A námluvy nech na matce. Ta se v tom vyzná. Vdala už přece pět dcer."

Kapitola druhá

Když byla látka naložena na vůz tažený mulou, usadil se Stefano na místo pro vozku. Vtom vyběhla Kateřina tryskem ze dveří. „Vezmi mě s sebou, prosím tě," prosila ho udýchaně.

„Co? Do paláce Salimbeniů?"

„Ne, tam ne, samozřejmě. Vysaď mě u Svatého Dominika. Máš to po cestě. A až se budeš vracet, zase mě vyzvedneš."

„Dobře, tak si naskoč." Šibalsky se na ni zubil, když si vedle něj sedala. „Tak co, jedeš na zpověď?"

„Po tom ti nic není."

Mlaskl na mulu, ta se dala do pohybu a začala klusat. „Z čeho se ty asi tak můžeš zpovídat, to by mě zajímalo," dobíral si ji. „Byla jsi tam minulý týden, ne? Co jsi provedla, žabičko? Na kluky se nedíváš tak jako já na holky, když za to stojí. A ze Sandra Moriniho jsi určitě neviděla dost na to, aby ses musela zpovídat…"

„Nech toho!"

„Ale no tak, nic na tom není. Jsme přece jen lidi. Sandro je pohledný chlapík, což o to, ani bych se nedivil, kdybys… Co je ti?"

Kateřina se postavila a bez rozmýšlení skočila dolů z jedoucího vozu. Stefano trhl otěžemi, mula se zastavila. „Pojď sem, žabičko, vrať se," křičel. „Nebuď hloupá, nemůžeš tu pobíhat po ulicích sama. Nejsi už malá, co tomu lidé řeknou?"

„To je mi jedno. Řekla jsem ti, že takové řeči nebudu poslouchat." Šla zasmušile dál, oči jí plály a dlaně měla sevřené v pěsti.

„No dobře, dobře. Já už budu hodný," rychle ji uklidňoval Stefano. Kdyby se to doneslo k uším matky, dostal by co proto. „Vrať se, Kateřino, já jsem to tak nemyslel…"

Otočila se, šla nazpět a vyšplhala znovu na své místo. Stefano mrskl bičíkem a vůz se s trhnutím rozjel. „Zase kamarádi?" zeptal se.

„Kamarádi."

„Možná bys mi tedy mohla říct, proč chceš jet v tuhle dobu ke Svatému Dominikovi?"

„Jedu za bratrem Tommasem."

„To je tvůj zpovědník! Vždyť jsem to říkal…"

„Ale já se nejdu zpovídat."

„Aha, tak jestli je to tajemství, tak já se tě raděj už dál vyptávat nebudu," řekl trochu rozmrzele. „Stejně, nechápu, jak ho můžeš mít za zpovědníka. Vždyť žil celé roky v našem domě, než ho poslali do té dominikánské koleje. Spím v pokoji po něm! Já bych se nemohl jít zpovídat někomu, kdo mě zná tak dobře."

„Kéž by mě znal ještě líp!" odpověděla Kateřina významně. „Kéž by mě znal tak dobře jako Bůh! Pak by mi mohl…" nedopověděla. Byli už u kostela. „Díky za svezení," řekla a seskočila dolů. Stefano ji viděl, jak uhání nahoru po schodech do kostela rychleji než ještěrka. Jak šílená, pomyslel si. Ale v lecčem si opravdu s chlapci nezadá. Pobídl mulu bičíkem a pokračoval dál k paláci Salimbeniů.

Kostelník Pugino Kateřinu poslouchal s hlavou napřímenou. Pak svá mohutná ramena shrbil. „Bratr Tommaso della Fonte odjíždí do Florencie," začal důležitě. Když si však povšiml dívčina sklíčeného výrazu, honem dodal: „Myslím, že ještě nevyrazil. Podívám se, jestli ho najdu." Odkolébal se pryč a zanechal ji tam samotnou ve vůni vosku a letitého kadidla.

Po nějaké chvíli se objevil bratr Tommaso. Byl to mladý muž, kolem pětadvaceti let, měl veselé oči a tvrdošíjnou bradu. „Zrovna mi osedlávají mulu. Musím jet do Florencie. Ale ty vypadáš ustaraně. Co se stalo?"

„Ještě nic," odpověděla. „Ale ani se to nesmí stát. To nejde."

„O co se jedná?"

„Matka chce, abych se vdala."

Mladý dominikán pokýval vážně hlavou. „Je to pochopitelné, jsi už dospělá dívka."

„Ale já se nemůžu vdát."

„Proč ne? A o kterého chlapce vlastně jde?"

„Je to Sandro Morini."

„Syn toho obchodníka s kůžemi?"

„Ano."

„A tobě se nelíbí?"

„Já… něco ve mně chce, aby se mi líbil, ale já to nepřipustím."

„Proč ne?“

„Protože já už jsem vdaná.“

Nastala pauza. „Řekni to ještě jednou,“ bratr Tommaso nevěřil vlastním uším. „Jsi co?“

„Já jsem… jsem nevěsta.“

„Drahé dítě, ty asi nevíš, o čem mluvíš. Jak bys mohla být…“

Dupla nohou. „Já už jsem nevěsta, bratře Tommaso.“

Mladý dominikán byl na rozpacích. Není to ani týden, co u něj byla na zpovědi; její hříchy byly hříchy dítěte. Nedokázal si představit, že by si začala milostnou pletku za zády svých rodičů. To by neudělala. A nemohla by, ani kdyby chtěla. Ne pod dozorem paní Lapy, která u Benincasových vládla. „No tak tedy dobrá,“ řekl suše, „a čí jsi nevěsta?“

„Jsem nevěsta Kristova.“

Teď se nesmím smát, říkal si přísně. Když se zasměju, ztratím její důvěru. Nesmím se smát.

Nezasmál se. Řekl zcela nepohnutě: „Řeholnice jsou nevěsty Kristovy, Kateřino. Ty nejsi řeholnice.“

„Nejsem. Ale dala jsem slib našemu Pánu, že budu patřit jen jemu po celý svůj život.“

Svraštil čelo. „To jsi mi nikdy neřekla.“

Podívala se na něj překvapeně. „Proč bych měla? To není hřích.“

Zavrtěl hlavou. „Já jsem nemyslel, že bys mi to měla říct při zpovědi.“

„Neřekla jsem to nikomu.“

„Bývalo by mnohem lepší, kdybys mi o tom řekla už dřív.“

„Ale to jsi byl jenom kluk.“

Vytřeštil na ni oči. „To jsem byl kluk?“ opakoval. „Drahé dítě, kdy jsi učinila ten slib?“

„Když mi bylo sedm.“

Rychle se otočil. Podařilo se mu zvládnout nutkání k smíchu. Připomínal si, že sedmileté dítě je koneckonců rozumná bytost. A ona byla tak vážná, tak zoufale vážná. „Bylo to velmi unáhlené, obávám se,“ řekl a otočil se zase k ní. „Ale takový slib se rozhodně dá vzít zpátky. Církev tě zprostí slibu.“

„Ale já nechci nic zrušit,“ vyhrkla Kateřina.

Podíval se na ni přísně. „Chceš se stát řeholnicí?“

„Já nevím," odpověděla s vážností v hlase. „Ale o to právě jde, rozumíš? Nevím, jestli to tak chce. Ještě mi to nesdělil."

„Aha," řekl bratr Tommaso užasle.

Přede dveřmi klauzury se objevil kostelník. „Ctihodný pan převor dává vědět, že dokumenty jsou nachystány," řekl, „a mula je připravena také."

„Už jdu," řekl mu bratr Tommaso. „Bohužel teď už musím jít, Kateřino. Co s tebou uděláme?" Dobromyslně se usmál. „Možná jsem měl raději říct: Co uděláme se Sandrem Morinim? Už jste se navzájem navštívili?"

„Matka a já jsme šly kolem jejich domu a…"

„Takže jenom první návštěva, aha!" bratru Tommasovi se ulevilo. „Zatím nic definitivního. Podle všeho se to dál vyvíjet nebude."

„Matka si myslí, že ano."

„Opravdu? Hm, tak to je nepříjemné, že? A i kdyby se mýlila, tak potom přijdou další mladí muži a bude tu znova stejný problém. Musíme si o tom určitě promluvit, až se vrátím z Florencie."

„Možná budu muset tajně prchnout," prohodila Kateřina zádumčivě.

„Prchnout!"

„Ano, jako svatá Eufrozína v té knize."

Bratr Tommaso se usmál. Čítával legendy o svatých Benincasově rodině po mnohé zimní večery a svatá Eufrozína byla Kateřinina nejoblíbenější: podnikavá dívka, která opustila domov rodičů a v převlečení za mladého muže vstoupila do mnišského řádu.

„Neřekl bych, že bys prošla za mnicha," řekl, „a rozhodně bych ti nedoporučoval, aby ses pokoušela přidat se k mnichům tady. My bychom tě hned poznali. Navíc, musela by sis ostříhat své krásné vlasy. To bys přece nechtěla, viď?"

Kostelník se znovu objevil ve dveřích. Významně pokašlával.

„Už musím jít," řekl bratr Tommaso ve spěchu. „No, doufám, že nedojde na nejhorší – ať už to znamená cokoli. Vrátím se za pár týdnů. Možná si o tom pak promluvíme znovu. Pozdravuj ode mne rodiče. Bůh ti žehnej, dítě."

Vystřelil ven, uhnul vyčítavému pohledu kostelníka a zmizel v klauzuře.

Kateřina přešla do chrámové lodi. Klečela před svatostánkem a jako obvykle vyprávěla Pánu, co přesně teď cítí. „Opravdu nevím,

co mám dělat. Bratr Tommaso mi nijak nepomohl, jak vidíš, ale není to jeho chyba, hrozně spěchal. Můžeš to celé úplně jednoduše zastavit, opravdu, jen kdybys Sandra Moriniho přiměl, aby se mu začalo zdát, že jsem příliš malá nebo že se mu nelíbí tvar mého nosu. Jeho rodiče ho nutit nebudou, aby si mě vzal, protože je to chlapec, a ne nějaká nešťastná holka jako já. Amen," zakončila téměř zamračeně, zvedla se a odešla z chrámu hlavním portálem, právě když už bylo vidět Stefana, jak se blíží na voze taženém mulou.

Po cestě domů jí Stefano radostně a nadšeně vyprávěl o nádheře v paláci Salimbeniů, o jejich tapiseriích, kobercích a skvostném oděvu sluhů. „Říká se, že šlechta už není, co bývala, a my občané jsme u moci, jenže stejně…" Byl tak plný dojmů, že Kateřina ani nemusela ničím přispívat ke konverzaci, což jí vyhovovalo.

Doma na ni paní Lapa čekala. „Kde jsi byla?"

„U Svatého Dominika, matko. Stefano mě tam zavezl a pak mě zas přijel vyzvednout, tak se nezlob."

Paní Lapa měla tváře červené vzrušením. „Zrovna jsi je promeškala," řekla tajemně. „Ale to nevadí, pro tentokrát. Důležité je, že tu byli, oba. A jsme k nim pozváni na příští neděli."

„Moriniovi?"

„Kdo jiný? A hned druhý den po první návštěvě! Máme velkou radost, otec i já. Neděle, to je pozítří. Není čas nechat ti ušít nové šaty, ale podívám se na ty staré modré, ty budou stačit. Dnes odpoledne je vylepším stříbrnými prýmky. Budeš vypadat jako princezna. Teď musím jít připravit jídlo." Odešla do kuchyně.

Stefano se díval na Kateřinu a široce se usmíval. „Gratuluju. Teď už vím, proč jsi chtěla vidět bratra Tommasa. Řekla jsi mu o tom, samozřejmě. Myslel jsem si, že to klapne. Orlando a Bartolomeo si nebyli jistí."

Kateřina utekla do svého pokoje.

Sedla si na postel a snažila se přemýšlet. Teď už se nejednalo o nebezpečí jen někde na obzoru, teď už se snášelo přímo na ni. Bratr Tommaso jí pomoci nemohl; byl na cestě do Florencie. A Pán samotný její modlitbu nechal nevyslyšenou, nebo spíše odmítl v jejím případě zasáhnout. Co to znamenalo? Nemohlo to znamenat, že On nechce, aby patřila jenom jemu. Na lásku vždycky odpovídal. Takže

to mohlo jen znamenat, že si má poradit sama. Možná bude muset nakonec vážně uprchnout.

Neděle! To je pozítří. Musí jednat rychle. V neděli večer bude vyhlášeno jejich oficiální zasnoubení a pak už nebude cesty zpátky, ne pro dívku ze slušné rodiny. Začala přemýšlet, jak by útěk zařídila. Kam by se uchýlila? Nemohlo to být v žádném případě nikde v Sieně – to by ji okamžitě přivedli zpět k rodičům. Nikde jinde ale zatím nebyla. A cesty byly plné lupičů a jiných nebezpečných lidí. Za dob svaté Eufrozíny to muselo být jednodušší. Ani za nic si nemohla vzpomenout, odkud ta svatá vzala mužské oblečení. Příběh se o tom snad ani nezmiňoval. Svatá Eufrozína si prostě „vzala na sebe mužské šaty".

Stefano byl z bratrů nejmladší, i on byl ovšem alespoň o hlavu vyšší než Kateřina, a představa, že si navleče jeho věci, byla jednoduše absurdní.

Mohla je zkusit nějak upravit, samozřejmě, ale nebyla právě zručná švadlena a kromě toho by to trvalo hodiny a nedalo by se to podniknout potají. V domě, kde bydlí skoro tucet lidí, na to někdo určitě přijde, a ten někdo bude s největší pravděpodobností matka, která jí právě vylepšuje modré šaty na nedělní večer. Stříbrné prýmky. Jako princezna…

Ta si nepotrpí na otálení, pomyslela si Kateřina, když uviděla modré šaty krásně rozložené na truhlici a vedle nich malý svazek prýmků. Bylo v tom cosi definitivního; tohle si obleče, a nic jiného. A jakmile si to obleče, všechno se už bude odvíjet dál, jak to matka naplánovala.

Hleděla na šaty a prýmky, jako by to byli nepřátelé. Pak uviděla vedle prýmků ležet ještě cosi dalšího, cosi dlouhého, tenkého a kovového: velké matčiny nůžky.

Kapitola třetí

Výkřik byl tak ostrý a pronikavý, že jej slyšel celý dům. Dole v dílně přestali učni míchat v kádích; tovaryši upustili čerstvě namíchané pytle modři. Bartolomeo, Orlando a Stefano hleděli jeden na druhého; dokonce jejich otec byl natolik vyrušen ze svého obvyklého klidu, že uhodil tloukem o cínový hmoždíř a zamračeně pohlédl na popraskaný strop.

Ozval se další výkřik a za ním staccato zvuků, divokých a nesrozumitelných. Muži se jak na povel začali hrnout ke zdroji nepokoje.

Věděli, že to křičí paní Lapa. Všichni, včetně nejmladšího učně, ji už dříve slyšeli křičet víckrát, na rozdíl od svého muže totiž věřila, že argumenty jsou přesvědčivější, když jsou vysloveny tak hlasitě, jak to jen jde, a zřídka postrádala námět k hádkám. Tentokrát ovšem nebylo pochyb, že se stalo něco závažného. Někdo si možná zlomil nohu. Nebo byla někým napadena, ačkoli bylo těžké si představit, že kdokoli v Sieně by měl tolik odvahy.

Jak běželi nahoru po rozviklaných schodech, staccato zvuků se začalo měnit ve slova.

„… trest," křičela paní Lapa. „Je to pro mě trest mít tě za dceru, ty spratku, ty huso škaredá, ty zatracené neštěstí…"

Giacomo Benincasa se otočil na schodech. „Vraťte se k práci," poručil tovaryšům a učňům, kteří se tlačili za ním. „Tohle je rodinná záležitost."

Tovaryši zahnali učně dolů a pak je s lítostí následovali.

„… jsi jediná, kdo nám přináší jen samou ostudu. Podívej se na sebe! Jen se na sebe podívej!"

Giacomo Benincasa otevřel dveře do velkého pokoje, vstoupil, a hned se zastavil. Synové mu nakukovali přes rameno.

„Matko Boží!" vyjekl Stefano zděšeně. „Už jsi to někdy viděl?"

„Giaco!" zařvala paní Lapa. „Podívej se, co udělala, ten blázen, to zvíře šílené… ustřihla si vlasy!"

Pan Benincasa stál nehybně a hleděl na dceru. „Taková škoda," řekl smutně. „Jak jsi mohla něco tak hrozného udělat, *figlia mia*?"

„Ano, jak jsi mohla?" zaúpěla paní Lapa. Kostnaté ruce měla složené na prsou, útočně vystrčila bradu. „Ale já vím, proč to udělala, ničemnice. Nechce být jako ostatní dívky, jako slušné dívky, které vědí, že je Pán Bůh stvořil, aby se staly manželkami a matkami, a že z nich nebude ani jedno, jestli nejdřív nenajdou muže, kterému se budou líbit. Raději chce zůstat doma, jíst náš chleba a vyhýbat se svým povinnostem."

Bledá dívka s vlasy nakrátko ostříhanými zvedla oči. „Udělala jsem to, protože se nechci vyhnout své povinnosti," řekla. Její hlas byl klidný, ale bradu držela vzhůru stejně jako její matka.

„A ty vlasy byly na ní to nejhezčí," zasténala paní Lapa. „U všech svatých, kolik práce mi to dalo, než začaly vypadat tak pěkně! Celé týdny jsem ji nutila ležet na střeše, aby je slunce zesvětlilo. Každé ráno jsem do nich vtírala olejíček, který mi dala paní Rosa – stál dva florény; a ona si je ustřihne. Dobrý Bože na nebesích, co jsem učinila, že mě trestáš takovým dítětem? Cožpak jsem si vždycky neplnila své povinnosti? Všechny mé dcery jsou vdané kromě téhle, a ona se musí zohavit. Giaco, nestůj tam jak ovčácký pes, řekni jí, co si o ní myslíš!"

„Udělala jsi něco velice nepěkného, Kateřino," řekl Giacomo Benincasa a hluboce si povzdechl.

„Moriniovi," křičela paní Lapa a rozhodila rukama. „Paní Favolina! Sandro! Máme k nim jít v neděli na večeři. Co budeme dělat, Giaco? Co jim řekneme? Nemůžeme s sebou vzít tohle, co? Jak tu šílenost vysvětlíme? Byli už skoro zasnoubeni. Celá čtvrť se nám bude smát. Sandro Morini! Takový milý, hezký chlapec…"

„Já si ho nevezmu, matko."

„To on si nevezme tebe, holčičko, ne dokud budeš vypadat jako strašák, a přesně tak teď vypadáš."

„Já se nikdy nevdám, matko."

Paní Lapa dupla nohou. „Takové nesmysly odmítám poslouchat. Je to… kacířství. Je to hřích."

Docela nepatrný náznak úsměvu prokmitl na malé bledé tvářičce a hned zase zmizel jako letní zablesknutí kdesi daleko na obzoru.

„To můj zpovědník mi poradil, že bych si mohla ostříhat vlasy," řekla Kateřina.

„Cože?" paní Lapa udělala krok vzad. „Bratr Tommaso? Ty lžeš."

Dívčiny zvláštně přimhouřené oči se za okamžik rozšířily. „Já nikdy nelžu, matko."

Paní Lapa jí chtěla odporovat, ale naznala, že nemá jak, proto jen řekla: „S bratrem Tommasem si v každém případě promluvím. Určitě jsi ho k tomu nějak navedla."

„Řekl to myslím v legraci," pokračovala Kateřina. „Nevěřil, že bych to mohla udělat."

„To se nedivím. Kdo by mohl něco takového udělat, jedině nějaký osel. Vypadáš tak ošklivě, stydím se za tebe. Jdi pryč, jdi mi z očí. Běž do pokoje, nebo za sebe neručím."

Dívka se poslušně otočila a kráčela pryč.

Paní Lapa procedila skrze rty: „Giaco, co s ní?" Než se manžel zmohl na odpověď, vyhrkla za dcerou. „Nemysli si, že jsi na mě vyzrála," křikla, „vlasy ti znova narostou a pak se vdáš, i kdyby to měl být tvůj konec."

Kateřina tiše prošla dveřmi a zavřela za sebou.

Paní Lapa propukla v pláč. „Ty vlasy," naříkala, „její jediná krása, tak husté a úplně medové. To už je příliš, Giaco. Tentokrát žádám, aby jí to tak neprošlo. Požaduji to, slyšíš? Byl jsi k ní zatím až přespříliš shovívavý…"

„Možná máš pravdu," přiznal jí manžel. „Je ale ve věku, kdy je s dívkami těžké pořízení…"

„Nesmysl, to má už dávno za sebou. Maria Panno, je jí patnáct! Kolik mě to stálo námahy, než si oblékla nové šaty a nechala si na tváře nanést trochu líčidla…" Zrakem zabloudila na tři mladíky stojící stále ještě u dveří. „Co vy tu děláte?" obořila se na ně. „Vy nemáte co na práci, spratci líní?"

„Promiň, matko," omlouval se zdvořile Bartolomeo a pokračoval, aby vše vysvětlil, „ale křičela jsi tak hlasitě, že jsme se báli, že se ti něco strašného stalo."

„Něco strašného se stane tobě, jestli okamžitě nezmizíš," štěkla na něj.

„To bude mela," poznamenal Orlando, když sestupovali po strmých schodech dolů. „Matka proti Kateřině, chudák otec uprostřed. Kdo asi vyhraje?"

„Matka, samozřejmě," prohlásil Stefano. „Ta vyhraje vždycky. Dovedeš si představit, že by dovolila, aby poslední slovo měl někdo jiný?"

„No, nevím," řekl Bartolomeo zamyšleně, „Kateřina dokáže být pořádně tvrdohlavá."

„Matka ji zlomí," trval na svém Stefano. „Rád bych ale věděl, co tu holku popadlo."

„Nic. Vždycky byla trochu přecitlivělá. Bohužel je to tak."

„Občas jsem si to taky říkal," přiznal Bartolomeo, „ale většina dívek je trochu přecitlivělá. Teda aspoň někdy."

„Ale proč tohle všechno? Proč se nechce vdávat?" zeptal se Orlando. „Víš o tom něco, Stefano?"

Už byli zpět v dílně, kde, jak Stefano zpozoroval, čekal tucet uší žhavých na klevety. Neodpověděl mu. Otec má pravdu – týká se to jen jejich rodiny.

Nahoře v hlavním pokoji zatím pokračovala paní Lapa ve svém běsnění. „Moriniovi nám to nikdy neodpustí. Můžeme se v neděli nějak vymluvit, že Kateřina je nemocná nebo něco, ale dřív nebo později se to stejně dozvědí. Nemáš ponětí, jak bylo těžké zařídit, aby se věci daly do pohybu. Měsíce a měsíce snažení, a ona to všechno zmaří jediným šmiknutím nůžkami."

„Ale proč, Lapo?"

„Bůhví! Vrtoch. Rozmar. Co jiného by to mohlo být?"

„Je velmi zbožná. Bratr Tommaso říká…"

„Bratr Tommaso je velice mladý, Giaco, mnohem mladší ve svých pětadvaceti než Kateřina ve svých patnácti letech. Znáš ho stejně dobře jako já. Žil u nás od té doby, co… ty víš, co jeho rodiče zemřeli."

Giacomo Benincasa pokýval hlavou. Trochu se zachvěl. V Sieně nebylo člověka, který by chtěl vyslovit jméno toho ohavného monstra, které do města přišlo v roce 1348, před čtrnácti lety, a šířilo kolem sebe jed a smrt. Dvě třetiny obyvatel zemřely, nepřežily týden od prvních příznaků, mnoho z nich zemřelo po dvou či třech dnech. Dokonce ani ti, které už obluda držela ve svých spárech, nechtěli vyslovit její jméno. *„Ahimè, sento il grosso!"* křičeli, když se jim objevily první opuchliny v podpaždí a na tříslech. Když začaly horečky a zvracení, nemohli už mluvit vůbec. V té době si Benincasovi vzali osiřelého Tommasa della Fonte k sobě; jedna dětská ústa navíc

nikomu nevadila. Chlapec se ukázal být požehnáním – byl hodný a rád se učil, později ho s radostí přijali dominikáni, takže teď měli Benincasovi adoptivního syna, který se za ně modlil při každé mši. Ale možná byl opravdu příliš mladý na to, aby se u něj Kateřina zpovídala. Je schopný poznat rozdíl mezi tím, co si dívka myslí, že udělala, a skutečností? Není naopak ošálen její předstíranou zbožností?

„Ta holka je celá pohroužená do sebe," prohlásila paní Lapa, „z toho já ji vyléčím. Existuje velice dobrý lék – práce."

„Ale ona není líná," protestoval pan Benincasa. „Pokaždé, když má něco udělat, tak…"

„Já vím, neřekla jsem, že je líná. Ale tráví příliš mnoho času sama, jiné zdravé dívky by ten čas využily na…"

„… postávání u dveří, dělání očí na chlapce, zpívání zamilovaných písniček, paráděním se a tak dál."

Lapa do něj zabodla zrak. „A co je na tom špatného, Giaco? To dělají všechny normální dívky. Je to začátek namlouvání a končí to před oltářem v katedrále. Dělala jsem to já a nebýt toho, Giacomo Benincasa by neoplatil první návštěvu mým rodičům a nepožádal by je později o svolení vzít si jejich dceru Lapu. To, jak se Kateřina chová, není normální, je to nepřirozené, a já ji z toho vyléčím, i kdyby to mělo být to poslední, co v životě udělám."

„Co máš v plánu?" zeptal se pan Benincasa s povzdechem.

„Nejsem spokojená s Carmelinou prací."

„Co s tím má Carmela společného?"

„Není to dobrá služka. Je nepořádná a líná. Taky jí za tři."

„Je statná."

„Propustím ji. Kateřina začne dělat její práci."

„Lapo!"

„Pomůže mi vařit jídlo pro rodinu, tovaryše a učně. Bude stlát. Postará se o veškerý úklid. Bude obsluhovat rodinu, tovaryše a učně u stolu. Bude spravovat kazajky, sukně, čistit boty a přikládat na oheň. Zbude jí jen málo času na bloumání. A co víc, přijde o svůj pokoj."

„Ale proč? Určitě…"

„Protože tam tráví celé hodiny a vytváří si jakýsi hloupoučký vlastní svět. Nejdřív jsem si říkala, že ji nechám spát v Carmelině

komůrce, ale to by nebylo k ničemu, nic by se tím nezměnilo. Nesmí být sama, chápeš? Tak si bude muset dát postel do Stefanova pokoje.“

„Ten nebude rád, matko, a ona…“

„Je mi jedno, jestli se mu to líbí, nebo ne, a jsem si naprosto jistá, že jí se to líbit nebude ani trochu, ale já to tak chci, a oni budou muset poslechnout.“

„Jsi na ni příliš přísná, matko.“

„Opravdu? Ustřihla si své krásné vlasy. Proč? Aby se o ni nezajímal žádný muž. Nechce se vdávat. Chce zůstat tady, v domě svých rodičů. Když tedy trvá na tom, že ji budeme krmit, poskytovat jí ubytování a oblečení, tak se bude muset přizpůsobit a být užitečná. Dnes večer po jídle sdělíš jí a chlapcům své rozhodnutí.“

„Mé rozhodnutí?“

„Samozřejmě. Snad nechceš, aby si mysleli, že já jsem hlava rodiny, ne? No tak, Giaco, mám pravdu a ty to víš.“

„Kam jdeš, matko?“

„Říct Carmele, že musí odejít.“

„Matko… opravdu to musíme Kateřině dělat?“

Lapa se otočila. Rysy jejího tmavého obličeje s posměšným vzteklým výrazem změkly, když uviděla, jak je sklíčený. „Milý táto,“ řekla s dobromyslným pohrdáním, „nedělej si tolik starostí. Za měsíc dva povolí, to ti slibuju.“

Povzdechl si a vrátil se do dílny. Těžké myšlenky jej neopouštěly, kabátce pro radní stráže byly tudíž nakonec alespoň o dva odstíny tmavší, než měly být. Teď se bude muset ještě kvůli tomuhle hádat s panem Talanim na radnici. Hádky Giacomo Benincasa nesnášel.

Kapitola čtvrtá

Když asi za měsíc přišel bratr Tommaso della Fonte rodinu navštívit, mladíci ho hlasitě vítali a táhli ho do Bartolomeova pokoje. „V dílně a v kuchyni je frmol," halasil Bartolomeo. „Tady si můžeme popovídat. Posaď se támhle," ukázal na jedinou židli. „My se zmáčkneme na postel. Kde jsi byl celou tu dobu?"

Mladý dominikán se posadil a uhladil si záhyby bílého roucha. „Ve Florencii," řekl, „a jsem rád, že jsem zase doma."

„Ve Florencii?" zvolal Orlando téměř vyděšeně. „*Per Bacco!* Ještěže jsi tam nepřišel o krk."

„To nemělo nic společného s Bakchem, pohanským bohem vína a bujarého veselí. Stejně, s Florencií už neválčíme."

„Protože jsme jim dali co proto, když nás před rokem napadli," prohlašoval Stefano. „Ti zpropadení chvastouni…"

„Jaká obdivuhodná láska k bližnímu," mírnil ho bratr Tommaso. „Doufám, že na to nezapomeneš příště u zpovědi. Je to ostuda, že mezi sebou italská města válčí. *„O tempora, o mores,"* jak říkával Cicero. V jeho době byla Itálie pohanskou zemí, děly se strašné věci, ale aspoň mezi sebou města neválčila."

„Tak co jsi teda ve Florencii dělal?" dožadoval se Bartolomeo odpovědi.

„Nebuď tak zvědavý, synu," ozval se Giacomo Benincasa, který právě vcházel do dveří. Potřásl si s mnichem rukou. „Rád tě vidím nazpět, otče." Vždycky byl nadšený, že svého adoptivního syna může oslovovat otče. „Matko! Matko! Bratr Tommaso je tady."

„No to je dost!" zavolala paní Lapa. Za chvíli se objevila, ruce si utírala do utěrky. „Vítej, bratře Tommaso. Potřebuji s tebou mluvit."

Mladý dominikán se rozesmál. „Připadám si, jako by mi bylo deset a ty jsi mě nachytala, jak lížu med ve spíži. Co jsem zas provedl?"

Paní Lapa mu to líčila dobrou čtvrthodinu.

„To je neuvěřitelné," řekl, když už dokončila svou výpověď. „Celé si je ustřihla?"

„Na hlavě jí nezbylo nic, jen pár krátkých štětin," dodala paní Lapa pochmurně. „A ona ještě měla tu drzost tvrdit, že jsi jí to poradil ty."

Bratr Tommaso vypadal poděšeně. „Ehm…" hlesl. „Teď si vzpomínám, že jsem jí to opravdu poradil, ale samozřejmě jsem to nemyslel vážně. Říkal jsem si, že by ji to mohlo odradit od jejích… blouznivých nápadů. Měla hezké vlasy. Nikdy by mě nenapadlo, že si je opravdu ostříhá."

„To bys ji musel znát lépe," prohlásila paní Lapa důrazně. „Ta jak si jednou něco usmyslí, nic ji nezastaví."

„Takže od té doby se k ní chováte jako ke služce?" mračil se bratr Tommaso.

„Samozřejmě. A budeme v tom pokračovat, dokud nepřijde k rozumu a dokud jí vlasy znovu nenarostou."

„Nevypadá to, že by to mělo být brzy," poznamenal Stefano poněkud hořce. „Matka ji přinutila dělit se se mnou o pokoj, je to strašná otrava."

Bratra Tommasa to nepotěšilo. „Opravdu? Proč?"

„No, člověk chce mít prostor sám pro sebe," řekl hoch mrzutě. „Navíc, v jednom kuse se modlí."

„Jak to víš?" zeptal se dominikán nedůvěřivě. „Copak v noci nespíš?"

„Ale ano, samozřejmě, že spím," odpověděl Stefano, „ale kdykoli se probudím, klečí tam v koutě. Když člověk klečí, tak přece nespí, ne?"

„Byli tací, co to zkoušeli," poznamenal bratr Tommaso suše a vzpomněl si na pár mnichů, které znal.

„Stejně, není to nic příjemného muset trávit noc v místnosti, která připomíná spíš kostel nebo kapli," stěžoval si Stefano, „to z mého pokoje udělala. Někdy mám dokonce pocit, že tam cítím kadidlo."

„Když už jsi u nás," řekla paní Lapa, „musíš zůstat na oběd."

Dominikán jako by se náhle polekal. „Je mi to líto, maminko, ale nesmím jíst mimo klášter. Budu vám aspoň dělat společnost. Mimochodem, kde máme Kateřinu?"

„Chystá na stůl," odpověděla paní Lapa. „Brzy ji uvidíš. Moc pěkný pohled to teda nebude."

„Řekni nám zatím, co jsi dělal ve Florencii," žadonil Bartolomeo.

Bratr Tommaso se zasmál. „Ale, sídlí tam magistr našeho řádu," vysvětloval, „a musíme mu podávat čas od času zprávy jako každé jiné převorství."

„To musí být velká čest být pověřen takovým úkolem," poznamenal Giacomo Benincasa. „Měli jsme štěstí na adoptivního syna."

„Byl jsem v podstatě jen posel," bránil se bratr Tommaso.

Zdaleka k nim dolehl dunivý zvuk Sovrany, největšího zvonu kupole, nejstaršího zvonu v Itálii a pravděpodobně v celém křesťanském světě. Ohlašoval poledne. Ve dveřích se objevila Kateřina.

„Oběd je na stole," oznámila.

„Ta se nikdy neopozdí," zašeptal Orlando svým bratrům a paní Lapa se na něj zlostně ohlédla.

Kateřina se usmála a uklonila se bratru Tommasovi, nicméně zmizela, než ji mohl dominikán oslovit.

Tovaryši a učni hlučně vyšli z dílny a hrnuli se do velké místnosti, která byla zároveň obývacím pokojem, jídelnou i kuchyní a kde už měli prostřen dlouhý stůl.

Paní Lapa si všimla, že dívka rychle přinesla další židli pro kněze. Měl už nachystaný i talíř, lžíci a pohár.

Bratr Tommaso pronesl krátkou modlitbu, pak se všichni posadili.

„Je to pravda, že zvažuješ, že by ses dal na politiku, Bartolomeo?" zeptal se bratr Tommaso Bartolomea. Dívka měla na hlavě uvázaný bílý šátek. Zhubla. Pod očima se jí rýsovaly kruhy. Málo jídla a málo spánku. Měla plné ruce práce, plnila poháry zemitým červeným vínem.

„Zajímám se o to, otče," odpověděl Bartolomeo. „Šlechta se snaží získat zpět aspoň něco z moci, o kterou přišla. Člověk se musí mít na pozoru, jinak zjistíme, že jsme se vrátili do stavu před sto lety." Dál mluvil o nové Radě dvanácti, v jeho vážné, melancholické tváři se zračilo zaujetí.

Dívka se pohybovala rychle, její dlouhé, štíhlé prsty byly hbité a talíři nebouchala o stůl, jak to mívala ve zvyku Carmela. Jídlo bylo také hezky naservírováno.

„Ne každý šlechtic je jako Salimbeniovi," řekl Bartolomeo, „slušní a zároveň mocní."

„Ještě chleba, Kateřino," poručila paní Lapa drsně.

Dívka vyskočila přinést chleba. Cestou se shýbla a zvedla ze země ubrousek, který otci upadl. Vrátila mu jej, stále ještě klečíc. Poté začala znovu dolévat prázdné poháry na stole.

„Slušní a zároveň mocní," opakoval Giacomo Benincasa. „Je zřejmě velmi těžké spojit obojí."

„Mohl bych jmenovat pár takových, kteří se o to ani nesnaží," řekl Bartolomeo prudce.

„To nepochybuji," odpověděl bratr Tommaso, „ale raději zadrž." Po očku pozoroval Kateřinu. „Nenávist kazí dobré spaní," dodal. „Ať už se to týká soukromého života nebo politiky."

„Nemůžu říct, že je nenávidím," protestoval Bartolomeo. „Nicméně…," pokračoval v brblání na nového velitele, který podle všeho není dost rozhodný, a na nebezpečí číhající na cestách v podobě některých příslušníků nižší šlechty, z nichž se stali loupežníci. „Jinak se jim ani říkat nedá, otče."

Učně obsluhuje, jako by to byli šlechticové, pomyslel si dominikán. Vypadalo to, že se jim tolik zdvořilosti ani nezamlouvá. Tovaryšům a ostatně ani bratrům ne. Její přehnaná uctivost přiváděla všechny do rozpaků, nicméně nechtěli to dát najevo.

„Přidej otci fazolí," rozkazovala paní Lapa. „A já mám prázdný pohár." Její hlas bodal.

Už před chvílí odmítl pan Benincasa třetí porci fazolí. Nyní je musel odmítnout znovu. Paní Lapa dívku úmyslně zaměstnávala, a dívka to snášela pokorně jako beránek. Nebo to byl jen klam?

Bratr Tommaso byl rád, když bylo po jídle. Vyslovil další krátkou modlitbu, pak se muži zvedli a přesunuli se opět do dílny.

„Je to pořád to samé," zašeptal mu Stefano. „K zbláznění."

„Co jako?" zeptal se dominikán tichým hlasem.

„Kateřina, samozřejmě. Matka si myslí, že se poddá. Dřív jsem si to taky myslel, ale teď už ne."

Okolo nich prošel Giacomo Benincasa. „Musím zpět do obchodu," zamumlal. „Jestli tedy dovolíš, otče…," klopil oči.

„Ale samozřejmě."

Kateřina sklízela ze stolu.

„Až skončíš," řekla paní Lapa, „jdi prát. Chci mít všechno v pořádku zítra ráno. Všechno."

„Ano, matko."

Paní Lapa se podívala na dominikána. „Řekni jí, ať už se vzpamatuje," hlesla. „Čím dřív, tím líp." Odcházela pryč. Kateřina sklízela ze stolu dál.

Po chvíli se ozval bratr Tommaso: „Jak to vydržíš, dítě?“

Přestala s prací, obrátila se na něj a usmála se. „To nic není,“ opáčila, „představuji si, že jsou Svatá rodina.“

„Cože?“

„Otec je náš Pán. Matka je požehnaná Matka Boží…“

Bratr Tommaso se kousl do rtu. Znovu si připomínal, že teď se nesmí smát.

„Mí bratři jsou apoštolové,“ pokračovala Kateřina, „a tovaryši a učni jsou učedníci. Není na tom nic špatného, že otče? Náš Pán přece řekl: ‘Cokoli jste učinili nejmenšímu z mých bratří, mně jste učinili.’“

Dominikán přikývl. „To je dobrý nápad,“ poznamenal. „Benediktini například mají pravidlo, že každý host musí být přijímán, jako by to byl Kristus.“

„Benediktini,“ opakovala Kateřina zasněně. „Je tolik svatých řádů. Zajímalo by mě, otče…“ Začala skládat nádobí na sebe, aby je mohla umýt. „Kéž bych věděla, co mám dělat, otče! Vždycky se ráda rozhoduji okamžitě, ale v tomto případě musím počkat, dokud mi Bůh neukáže, co chce, abych udělala.“

„Neměl jsem tě provokovat s těmi vlasy,“ řekl bratr Tommaso.

„Ale já jsem přece tak ráda, že jsi to tenkrát řekl. Udělala bych to stejně. Jako svatá Eufrozína. Jen prchnout jsem nemohla. Ona věděla, kam jít, já ne.“

Jako už mnohokrát předtím, měl bratr Tommaso pocit, že chápe její mysl méně než mysl kohokoli jiného. V určitých okamžicích byl přesvědčen, že paní Lapa má pravdu a že ta dívka má jen hlavu plnou ztřeštěných představ. V jiných chvílích ovšem… Zvedl se k odchodu. „Musím jít,“ prohlásil, „a ty se musíš dát do praní. Modli se, ať ti Bůh ukáže, co od tebe čeká… i když, to ty děláš stejně. Chtěl bych však říct ještě jednu věc – myslím, že dost nejíš. Obsluhovala jsi u stolu a sama jsi nic nejedla.“

„Ani ty ne, otče,“ řekla Kateřina a usmívala se.

„Já musím počkat až na jídlo v klášteře. To je zákon.“

„Na mých zákonech se teprve pracuje,“ prohlásila. „Jenže jídlo mě moc nebaví. Nedělej si o mě starosti, milý otče, a dej mi požehnání, než půjdeš.“

Poklekla, on jí požehnal a odešel.

Giacomo Benincasa byl rozčilený. Měl silně vyvinutý smysl pro spravedlnost a cítil, že paní Lapa se ke Kateřině nechová správně. Něco s tím musí podniknout, ale co? Nemá smysl s Lapou diskutovat. Je si sebou tak jistá, že by se jen pustila do dalšího kázání. Možná kdyby si promluvil s dívkou samotnou…

Odešel z dílny a vydal se nahoru po schodech. Paní Lapu naštěstí nebylo nikde vidět. Dveře do pokoje Stefana a Kateřiny byly zavřené. Potichu je otevřel.

Klečela v koutě, zády k němu. V pokoji se vznášela bílá holubice. Udělala ve vzduchu nad její hlavou kruh a vyletěla oknem pryč.

Stál chvíli neschopen pohybu. Pak za sebou zavřel dveře a pomalu se vzdaloval.

Na Via dei Tintori je spousta holubic, řekne nejspíš Lapa. Je to velmi racionální žena.

V tu noc Kateřina spala a měla sen. Zjevila se jí postava ctihodného starého opata a ona se zvláštní jistotou snu věděla, že je to svatý Benedikt. Za ním se blížilo mnoho dalších postav. Rozeznala svatého Františka z Assisi v rozedraném šedohnědém hábitu, usmíval se na ni; svatého Romualda, svatého Bernarda Tolomei a nakonec impozantní asketickou postavu vousatého může s jiskrnýma, hluboko posazenýma očima, nebylo pochyb, kdo to je – otec všech dominikánů, pozoruhodný Španěl, svatý Dominik. Jak se k ní blížil, viděla, že jí podává černobílý hábit, a slyšela jeho hlas, jasný jako stříbrný zvon: „Neboj se, děvče, budeš hábit určitě nosit.“ Zaplavilo ji náhle štěstí, tak intenzivní, že se pavučina snů zpřetrhala a dívka procitla. Okamžitě věděla, že dostala odpověď, na kterou čekala.

Venku byla tma. Stefano pravidelně oddechoval. Na ulici bylo ticho jako v hrobě. Žádný občan nesměl opustit dům v tak brzkou hodinu, aniž by měl nějaký naléhavý důvod; musel pak nést v ruce svíci předepsané délky… Nesmělo se to, dokud nezazněl hlas mohutného zvonu Sovrana, ohlašujícího, že se Bohu zlíbilo přinést Sieně nový den, zrovna tak jako přinesl své služebnici Kateřině nový život.

Začala vzdávat díky.

Kapitola pátá

Bartolomeo se objevil v dílně. „Rodinná rada," oznámil svým bratrům s ospalým úsměvem.

„Opravdu?" zeptal se Stefano. „Co asi matka tentokrát chce?"

„Matka to nesvolává," řekl mu Bartolomeo a usmíval se ještě víc.

„Nech toho žertování. Vím stejně dobře jako ty, že to vždycky svolává otec, ale na matčin popud."

„Tentokrát je to jinak."

„Dost těch tajemností. Co se děje?"

„Žádá o to Kateřina. Právě mi to řekla. Otci a matce to řekla také. A požádala mě, abych ti dal vědět."

„Ona je vážně šílená," prohlásil Orlando. „Neříkal jsem to?"

„Ať je šílená, nebo ne, jdu se na to povyražení kouknout. Ty ne?"

„Nenechal bych si to ujít ani za nic. V kolik to začíná?"

„Teď."

„Páni, ta má teda naspěch."

„Stejně je mi jí líto," řekl Stefano. „Nevím, co chce, ale matka ji roztrhá na kusy tak jako tak."

Když vešli do hlavního pokoje, „trhání na kusy" už bylo v plném proudu.

„A poslouchej mě," říkala paní Lapa energicky, „tobě vůbec nepřísluší svolávat rodinnou radu. Jsi jenom holka. Jsi nejmladší z celé rodiny. A ta nejmíň užitečná…"

„Matko, prosím, odpusť," přerušila ji Kateřina, „já to vím, ale stejně promluvit musím a nerada bych, abys řekla něco, co by tě později mohlo mrzet."

„Tomuhle ty říkáš úcta k rodičům?" vyštěkla na ni paní Lapa.

„Právě kvůli úctě k rodičům jsem nepromluvila dřív. Teď je to už nezbytné." Byla velmi bledá, nicméně dokonale klidná.

Paní Lapa přešla až k policím na zdi, sundala velkou měděnou pánev a hodila ji s třískotem na pec.

„Takové nesmysly poslouchat nebudu," prohlásila, „mám tu práci. Vypadněte odsud, všichni."

Muži se dívali jeden na druhého.

Kateřina dál stála nehybně. „Správně jsi udělala, že jsi mne potrestala, když jsem odmítala muže, který se měl stát mým manželem," pokračovala. „Teď ti můžu říct, že jsem nic jiného dělat nemohla, protože jsem dala slib našemu Pánu a jeho požehnané Matce, že se nikdy nevdám, a ten slib mě zavazuje, ačkoli jsem tehdy byla ještě malá. Teď už malá nejsem a říkám ti, že tě v tomto nikdy neposlechnu."

„To se ještě uvidí," odsekla paní Lapa přes rameno.

„Měla bys vědět, že mě přemluvit ani přinutit nelze," řekla Kateřina stručně. „Dřív roztavíš kámen na té peci, než mě přiměješ změnit mou mysl a mé srdce."

Nikdo nepromluvil. Paní Lapa stále sledovala Kateřinu přes rameno.

„Jestli chceš, abych ti tu dál sloužila," pokračovala Kateřina, „s radostí udělám jakoukoli práci, kterou mi nařídíš. Jestli mě vyženeš, dobře. Nic se nezmění. Můj ženich je tak bohatý a mocný, že nepocítím nedostatek, dá mi všechno, co potřebuji."

Paní Lapa se konečně otočila a nabrala vzduch do plic. Než ovšem mohla cokoli říct, Giacomo Benincasa promluvil tak rozhodně, že na něj matka a synové zírali v naprostém úžasu.

„Nejdražší dcero," řekl, „kéž nám Bůh odpustí, že jsme chtěli bránit jeho vůli. A já nemám pochyb, že to je jeho vůle, a ne tvůj rozmar."

„Giaco…"

„Mlč, Lapo," řekl Benincasa, aniž by zvýšil hlas nebo odvrátil zrak od dcery. „Dodrž svůj slib, Kateřino," pokračoval, „a žij, jak tě Bůh vede. Ani jeden z nás ti už překážky do cesty klást nebude."

Paní Lapa propukla v hořký křik. „Giaco… Giaco… co to děláš?"

„Chci tě požádat jen o jednu věc," pokračoval Benincasa, „modli se prosím za nás, abychom byli hodni slibů tvého… Ženicha."

Kateřina k němu přistoupila, uklonila se a políbila mu ruku. Pak pohlédla na matku. „Matko, kvůli mně neplač," řekla jí jemně.

Urostlá, impozantní postava paní Lapy se napřímila. Hřbetem ruky si utřela oči. „Pojď se mnou," řekla přidušeně. „Dám ti nazpět tvůj starý pokoj."

Byla to malá místnost, pár kamenných schodů vedlo k jedinému oknu, kromě dřevěného rámu postele, vratkého stolu, jedné židle a staré olejové lampy tam nebyl žádný nábytek.

„Carmela je u rodičů na statku blízko Lecceta," řekla paní Lapa, „dám pro ni poslat. Stefano ti sem vrátí prádelník a věci na spaní."

„Věci na spaní nebudu potřebovat, matko."

Paní Lapa si prohlédla drsná prkna. „Na tom přece nemůžeš spát," řekla polekaně.

„Ale ano, matko, to není problém. I u Stefana jsem tak spala. Proto byl vždycky překvapený, že mám ustláno, kdykoli se probudil. Vůbec mu nedošlo, že spím na zemi."

„Budeš potřebovat aspoň polštář pod hlavu…"

„Kus dřeva bude stačit, matko."

„Ale proč? Proč, prosím tě? Vždyť je to hrozné."

„Matko, prosím, musí to tak být."

Lapa zalomila rukama. „Co z tebe bude?" bručela. „Ty se zničíš. I jeptišky mají víc pohodlí." Najednou se jí rozšířily oči. „Ty… ty chceš být jeptiškou?"

„Chci vstoupit ke kajícím sestrám dominikánkám."

Lapě to vyrazilo dech. „Mantelátka?[1] Ty? V patnácti?"

„Na Zvěstování Panně Marii mi bude šestnáct."

„Dítě, nejmladší z nich je nejmíň o dvacet let víc než tobě. Jsou to všechno staré panny nebo vdovy jako tvá teta Agnes."

„Já budu mantelátka, matko."

„Ony tě mezi sebe nevezmou."

„Je to vůle Boží," řekla Kateřina vyrovnaně. „Zeptáš se jich, matko?"

„Co jsi jí odpověděla?" zeptal se jí Giacomo Benincasa, když mu manželka téhož dne o něco později rozhovor převyprávěla. Seděli velice blízko sebe u dlouhého stolu. Místnost vypadala zvláštně prázdná a tichá.

„Nic," řekla Lapa. „Utekla jsem. Byl to jediný způsob, jak se vyhnout tomu, abych řekla ano. A to jsem přece říct nemohla, nebo ano? No mohla snad? Ty víš, jaký život tam vedou, chuděry. Nedrží půst jen v obvyklé dny, ale i každý den adventu a doby postní a každý pátek taky. Maso mají jen v neděli, úterý a čtvrtek a dvakrát za noc vstávají k modlitbám…"

Benincasa se usmíval. „A to nevidíš, že tak žije už teď?"

1 Mantelátka, z it. mantellare – přikrýt, zahalit pláštěm. (Pozn. red.)

„N…ne, nevšimla jsem si.“

„Vzpomeneš si na jediný den za posledních šest měsíců, kdy jedla maso? A viděla jsi, že by za poslední týdny jedla vůbec něco kromě chleba, zeleniny a salátu?“

„Proto je tak hubená a bledá. Giaco, to nesmíme dovolit, nesmíme. Je to naše povinnost.“

„Ještě jsem neslyšel o mantelátce, která by zemřela hladem,“ řekl Benincasa. „A jak jsi sama řekla, většinou jsou staré, takže se zdá, že život jim to nijak nekrátí.“

„Nevím, co se s tebou stalo, Giaco, najednou máš na všechno odpověď.“

„To mám často, matko. Ale ty si většinou odpovíš sama dřív, než k něčemu stihnu říct své,“ řekl klidně.

„Tolik jsem chtěla, aby měla dobrého manžela a děti,“ naříkala Lapa, „proč nemůže být jako jiné dívky?“

„Snad ani jako jiné dívky nikdy nebyla,“ uvažoval nahlas, „aspoň od… toho dne…“

„Co tím myslíš? Jakého dne?“

„Copak si to nepamatuješ? Bylo jí tehdy jenom šest, a jak šla domů se Stefanem…“

„Ach, Giaco, takové hlouposti nebudu ani poslouchat. Vidění… na ulici Via de Vallepiatta.“

„Nad kostelem dominikánů,“ řekl Benincasa tiše, „náš Pán na trůnu, oblečený jako papež, a apoštolové Petr, Pavel a Jan s ním. Dal jí požehnání.“

„Giaco, tomu sám nevěříš! Vždycky měla živou představivost.“

„Ale nikdy nám nelhala. Je to jediné z našich čtyř dětí, které nám nikdy nelhalo.“ Mnul si bradu. „Nejdřív o tom nemluvila,“ řekl, „ale já jsem věděl, že se jí něco honí hlavou, hned jak jsem ji uviděl. Vzal jsem si ji stranou, posadil na koleno a zeptal se jí, proč mi nevěří. Pak mi to pověděla. Na ten její hlas nikdy nezapomenu, byl plný úžasu.“

„Nepochybuju o tom, že tomu sama věřila, Giaco, no ale co z toho? Pamatuješ na malou Rosu Pellicori, která si myslela, že vidí u sebe v pokoji divoká zvířata? A dostávala záchvaty…“

„Já vím, matko, ale to bylo jiné – nebo mám aspoň ten pocit.“

„Proč by to mělo být jiné?“

„Protože Kateřina to viděla jen jednou. A protože ta jediná zkušenost byla dost silná na to, aby ji změnila. To od té doby začala tolik přemýšlet, být tak vážná a – ano, zbožná."

„Samé neštěstí," vzdechla Lapa hořce. „To je celá ona. Takové to s ní bylo vždycky. Ale já vím, ona za to nemůže. Prostě to tak je. Pamatuješ, co se stalo, když se narodila?"

Zatřásl se. „Jak bych na to mohl zapomenout." Lapě se narodila dvojčátka. Giovanna ale po pár hodinách zemřela a nějakou chvíli se zdálo, že s Kateřinou se stane totéž. Lapa pak už žádné další děti neměla.

„Jsem to nešťastnice, Giaco, ano, jsem. Nejdřív mi zemřela Giovanna, teď chce Kateřina umřít pro tento svět. Mohla jsem si to ušetřit…"

„Matko!" pokřižoval se, „to nesmíš říkat."

„Nemůžu si pomoct," řekla Lapa nešťastně.

„Naše Kateřina nemusí ani odejít z domu," připomněl jí Benincasa. „Mantelátky nejsou řeholní sestry, jen terciářky. Nemají kláštery, bydlí samy nebo u své rodiny…"

„To všechno vím, pěkně děkuju," odsekla. „Teď mlč, Giaco, nech mě přemýšlet. Mám nápad…"

Benincasa si povzdechl. Mlčel.

„Ta holka měla teď takové ponuré období a je hrozně slabá," řekla Lapa po chvilce. „Vezmu ji k horkým pramenům do Vignone. Lázně jí pomůžou."

„Ano, opravdu mají něco do sebe," musel Benincasa přiznat. „Ve vodě je železo a měď, dokonce prý trochu zlata a stříbra, ale…"

„Potřebuje nabrat sílu," dodala Lapa rychle, „a kdoví, možná z ní horké prameny ty její nesmysly dostanou."

„Ona žádnými nesmysly netrpí," řekl, „ale ty prameny opravdu pomáhají, vezmi ji tam, jestli chceš – a jestli ona bude souhlasit."

K jeho údivu Kateřina nebyla proti.

Vyrazili následujícího dne – a za týden byly zpět. Kateřina měla ruce i ramena obvázané a Lapa byla zvláštně pokorná. „Nemá to cenu," oznámila svému manželovi, když Kateřina odešla do svého pokoje. „Měla jsem to vědět rovnou."

„Co se stalo?"

„Když uviděla ty prameny… ach, Giaco, bylo to hrozné."

Trpělivě čekal, až se uklidnila.

„Mají tam bazén, kde se všichni koupou. Je opravdu veliký a voda je tam už ochlazená. Na jednom konci ale pramen přitéká, vře a bublá, to uviděla. Myslím, že ji to vystrašilo…“

„To se mi nezdá,“ řekl Benincasa tiše.

„Měla úplně vytřeštěné oči. Šla k tomu místu blíž. Pak na ni muži, kteří to tam měli na starost, začali křičet, ať už blíž nechodí, ať se zastaví, ale šla pořád dál, ty výpary už ji úplně pohlcovaly. Odvlekli ji odtamtud. Celou ji to škaredě opařilo. Já jí vynadala! Jenže ona jen řekla: ‘V očistci a pekle to musí být ještě mnohem horší. Ale teď jsem to už trochu zakusila, a jestli tohle Bůh bude ochotný přijmout za mé hříchy, snad mě to ušetří něčeho horšího.’“

Benincasa mlčky přikyvoval.

„Od té doby je pochopitelně nemocná,“ pokračovala Lapa. „Co s tou holkou uděláme? Je to nějaký druh šílenství, to je jasné. Můžu ti říct, Giaco, někdy pochybuju, jestli je to vůbec moje dítě. Není normální. Jak můžu říct mantelátkám, aby přijaly takového blázna? Je to s ní beznadějné.“

„To se stalo hned první den?“

„Ano. Pak už se samozřejmě nemohla koupat, když měla ty popáleniny. Už je to lepší, i když ji ještě ráno bolela hlava a ruce a tváře měla zase horké. Možná má trochu horečku.“

Kateřina horečku opravdu měla. Ta se navíc zvyšovala a dívce vyskočila na těle vyrážka. „To budou neštovice,“ vzdychla zničeně Lapa. „Je z dětí jediná, kdo je zatím neměl. Je to prý mnohem horší, když je člověk dostane v pozdějším věku. Ta holka má ale smůlu.“

Přivolali lékaře, pana Girolama Vespettiho, který její diagnózu potvrdil. „Pacient potřebuje matraci,“ řekl vyčítavě, „a pár polštářů.“

Lapa stiskla rty. Trvalo jí dobrou půlhodinu, než Kateřinu přesvědčila, že si musí vzít pod sebe alespoň koberec a jeden tenký polštář, dokud je nemocná.

Lékař předepsal studené zábaly na sražení horečky a zvláštní medikament, který připravil sám. Trval na tom, že má být v pokoji zatažen závěs, protože sluneční svit by dělal pacientce špatně na oči. Moc vesele nevypadal. „Kdyby se horečka zvýšila, dejte mi zas vědět,“ řekl a odešel spolu s chlapcem, který mu nesl lékařskou skříňku.

Horečka neklesala ani nestoupala. Lapa trávila u lůžka své dcery dny i noci, vyměňovala jí obklady, nosila citronovou a pomerančovou šťávu na pití a také různé pamlsky. Kateřina ale jíst odmítala.

„Určitě máš na něco chuť," přemlouvala ji Lapa. „Jen mi to řekni a já ti to přinesu, drahoušku."

Dívka pohnula rozpraskanými rty a téměř neslyšitelně řekla: „Chci být mantelátka."

„Zajdu za převorkou," slíbila Lapa. „Půjdu, jakmile se ti uleví."

Dívka vyvíjela obrovské úsilí: „Mně už je… celkem… dobře," vyrážela ze sebe s chrapotem.

„To zatím není, ale dá-li Bůh, brzy bude."

Od té doby začala horečka klesat. Dokonce pan Girolamo Vespetti spokojeně přikyvoval, když se zas objevil. „Z nejhoršího jsme venku," prohlásil, „to díky mé medicíně. Je sice možná trochu drahá, ale nanejvýš účinná, jak vidíte sami. Puchýře se brzy začnou sesychat a bude to svědit."

„Já vím," řekla mu Lapa.

„Dobře. Tak jí nezapomeňte vysvětlit, že si je nesmí škrábat, i kdyby svědily sebevíc. Protože jinak bude mít po obličeji navždycky důlky, to by jí mohlo značně snížit šance najít si dobrého ženicha."

Byl překvapen, když matka pacientky začala lomit rukama a bědovat.

„Dělala, jako bych jí řekl, že její dcera umírá," popisoval scénu později manželce.

Lapa se vydala za převorkou sienských mantelátek do velkého, ponurého domu blízko kostela svatého Dominika. Převorka tam žila s několika sestrami, jež neměly svůj vlastní domov ani příbuzné, kteří by jim mohli poskytnout přístřeší. Ctihodná matka Nera di Gano byla vysoká, důstojná žena s orlím profilem. Ačkoli jí bylo jen něco málo přes šedesát, chodila mírně shrbená. Místnost, v níž návštěvu přijala, byla vybavena pouze dvěma židlemi. Na zdi za židlí pro hosta – ta měla na rozdíl od druhé židle na sedadle tenký polštářek – visel rozměrný krucifix.

„Je jí šestnáct let, říkáte?" zeptala se převorka s mrazivým úsměvem. „To je zcela vyloučeno. O tom nemůže být řeč."

„Já jsem to dceři říkala, ale nechce mi věřit."

„Tak jí to řekněte ještě jednou, paní Lapo, že jí to vzkazuji."

Lapa s novinkou spěchala domů a duševně se připravovala na potok slz a nářků, které mohla čekat. Kateřina se však usmála. „Ona změní názor," řekla. „Spousta věcí nám teď připadá běžná, a kdysi, dřív to bývalo nepředstavitelné. Nechci přece nic proti zákonům mantelátek. Jdi za ní prosím tě ještě jednou a vyřiď jí to."

„Cože? Nemůžu tam jít znova. Nechci, aby si myslela, že jsem blázen i já."

„Ze mne bude mantelátka," řekla Kateřina. „Jestli mě nepřijme místní převorka, zkusím to jinde, dokud nenajdu někoho, kdo mě vezme."

Paní Lapa se statečně bránila několik hodin. Pak se za převorkou vydala znovu.

„Ano, skutečně to není nic proti pravidlům," zhodnotila přísná dáma a bylo vidět, že ji reakce mírně pobavila. „Ale šestnáctiletá dívka… za pár týdnů či měsíců ji to přejde."

„Já jsem si to také myslela," řekla Lapa, „ještě i tehdy, když si ustřihla vlasy, že se nechce vdávat…"

„To že udělala?" zeptala se převorka se zájmem.

Lapa jí vylíčila, jak byly její vlasy dlouhé, jak se chovala, když byla za služku, a popsala neštěstí v lázních ve Vignone. „Tak," řekla udýchaně. „Teď už víte všechno. Řekněte mi, jestli nejsem blázen, že za vámi kvůli ní vůbec chodím."

Po nějaké chvíli se převorka opatrně zeptala: „Je hezká? Měli jsme tu před devíti lety spoustu potíží kvůli jedné hezké mladé vdově. Vůbec za to, chudák, nemohla, ale zařekla jsem se, že už nic takového znovu řešit nechci. Je vaše dcera hezká?"

Lapě to chvilku trvalo, než se vzpamatovala. Pak řekla nezvykle skromně: „Jako matka to nemůžu posoudit. Možná by se na ni ctihodná matka chtěla přijít podívat?"

Převorka chvíli váhala a pak přikývla.

Za tři dny se převorka spolu se dvěma sestrami vypravila na ulici Via dei Tintori. Neuniklo jí, co sestra Angelina šeptala sestře Palmerině: „To je tedy vážně poprvé, co uvažujeme o přijetí sestry, která zrovna měla neštovice. Příště se nejspíš půjdeme podívat na adeptku, které se teprve klube první zub."

„Taková by už víc odpovídala představě o naší spolusestře, aspoň pokud se počtu zubů týče," řekla sestra Palmerina.

Převorka moudře předstírala, že neslyší. Po pár minutách tři mantelátky vstoupily do Kateřinina pokoje. Spatřily tam štíhlou dívku s nakrátko ostříhanými vlasy, tvář jí pořád ještě hyzdilo několik zaschlých puchýřů a na rtech měla boláky po horečce. Nikdo by nemohl tvrdit, že je hezká. Po pravdě řečeno, bylo nanejvýš nepravděpodobné, že by mohla vypadat hezky i za těch nejpříznivějších podmínek.

Paní Lapa přinesla hostům židle.

Převorka se pustila do rozhovoru.

„Černá znamená pokoru," řekl Sandro Morini, „a bílá čistotu." Jeho nádherně tvarované rty se trochu zkřivily, ale oči zůstávaly plné tepla a soucitu. „Tak teď to budou tvé barvy, chudáčku Kateřino. Těžko tomu uvěřit."

Kateřina na něj užasle pohlédla. „Co ty tady děláš?" zeptala se ho a hlas se jí třásl. „Kdo ti dovolil vstoupit do mého pokoje?"

Zdvořile se uklonil. „Nejdřív jsem se samozřejmě zeptal," řekl, „jsem přece rodinný přítel, ne? Zeptal jsem se tvých rodičů a svých taky. Nakonec, nejsi jeptiška a nejsi ani mantelátka… zatím."

„Ale budu, zítra. Převorka…"

„Ach, ano, vím všechno. Chudáčku Kateřino, copak to má být život pro tebe? Neumíš udělat se svým mládím nic lepšího než ho strávit buď sama, nebo ve společnosti těch svatých hastrošů?"

„Zakazuji ti používat takové výrazy."

„Stejně, za koho tam budeš? Prý tě převorka přijala, protože jsi byla schopná dát pár hezkých, pokorných odpovědí na pár hezkých, leč méně skromných otázek…"

„Přijaly mě a…"

„Samozřejmě, že tě přijaly. Proč by tě nepřijaly? Další oběť, která s nimi bude sdílet jejich nudný a monotónní život. A co za to dostaneš? Oblečení jako žebrák. Černá znamená pokoru, bílá čistotu. Ty nebudeš nikdy schopná vést jejich způsob života. Vždyť jsi ta nejčipernější dívka, jakou jsem kdy potkal, jsi samá jiskra. Já to vím. Proto jsem se do tebe zamiloval. Proto jsem si tě chtěl vzít. A ty? Smějí se mi teď kvůli tobě, že jsi mě odmítla."

„Nechtěla jsem, aby se ti někdo smál," bránila se Kateřina.

„Ale stalo se," řekl Sandro Morini hořce. „Podívejte se na něho, říkali, je tak škaredý, že si kvůli němu holka raděj ostříhá vlasy, než

by si ho vzala. Může být tvůj úmysl dobrý, když přináší druhému bolest? Způsobila jsi spoustu bolesti nejen mně, ale i celé své rodině – zvláště své matce, která ti dala život a starala se o tebe. Ty jsi ji pořád jen urážela, a když jsi pak byla nemocná, ona o tebe pečovala ve dne v noci. Jsi krutá k lidem, kteří tě milují, jsi krutá sama k sobě."

„Já nejsem krutá."

„Já vím, že ty taková ve skutečnosti vůbec nejsi," řekl vřele, „znám tě mnohem líp, než si myslíš, Kateřino. Zapomeň na všechny ty hrozné iluze, vzpamatuj se. Nemarni své mládí a krásu pro ty bledé staré škatule, které ti budou jen závidět. Zapomeň na to žebrácké oblečení. Podívej, co jsem ti přinesl."

Až teď si všimla balíčku ve žlutém hedvábí. Dychtivě jej rozbalil. Byla v něm róba ze zlaté látky, posetá malinkými perlami, róba pro královnu, nejkrásnější věc, jakou kdy viděla.

„Tohle je pro tebe to správné oblečení," řekl a celý zářil. Zavlál šaty před jejíma očima, jako se vlaje zástavou kontrády v den svátku. Sám byl skvostně oblečen, měl kabátek ze zeleného hedvábí, ozdobený veverčí kožešinou a zlatý řetěz kolem krku. Vypadal velice hezky.

„Proč myslíš, že všechna ta krása existuje, nemáme si ji snad užívat?" zeptal se jemně. „Pojď, ukaž mi, jak budeš vypadat v róbě, kterou si zasloužíš…"

To nebylo dobře zvolené slovo. Zasloužím si, problesklo jí hlavou. „Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo a má duše bude uzdravena."

„Dej to pryč," řekla a ustoupila před ním dozadu. „Nechci to. Nemůžeš mě přimět, abych tu věc chtěla."

Sandro Morini na ni zíral, jeho krásná tvář byla zkřivená bolestí, zklamáním a vztekem.

„Ve jménu Krista a jeho požehnané Matky, odejdi!" křičela divoce.

Bez dalšího slova se otočil a byl pryč.

Najednou si začala říkat, jestli tam skutečně byl a jestli to byl opravdu Sandro Morini.

Když odešel, měla pocit, že na tom, co říkal, opravdu něco je, možná měl dokonce z velké části pravdu. Bude se muset vzdát tolika věcí. Dobrých věcí… požehnaných. Života bohaté mladé dámy, lásky a společnosti manžela. Dětí, které mohly být počaty, zrozeny

a vychovány, nových mladých dušiček, jež měly být utvářeny ke službě Bohu. A Bůh si určitě neprotiví krásu v žádné podobě. Krásné věci – třeba šaty… krásné stvoření – třeba Sandro.

Ó Bože, pokušitel ještě zcela neodešel. Ještě stále je tam někde uvnitř…

Dala se do pláče a klesla prudce na kolena před malým krucifixem na stěně.

Pomoc přišla okamžitě.

Další den Kateřinu Benincasovou uvedli do kaple delle Volte v nádherném chrámu svatého Dominika, kde jí za přítomnosti převorky a všech kajících sester dominikánek předal otec Montucci bílý hábit, bílý čepec, pás a černý plášť.

Byla oslnivě krásná.

Kapitola šestá

U Svatého Dominika byly zapotřebí nové sady oltářních pláten. Několik mantelátek se nabídlo, že se o to postarají. Sešly se za tímto účelem v převorčině domě, kde jim matka Nera di Gano dala k dispozici pokoj. Bylo to v zimě a brzy se stmívalo, převorka tedy nachystala doprostřed stolu lampu, kolem níž se všechny sestry usadily jako hejno černobílých nočních motýlů.

„Tolik práce a je nás na to jen sedm," řekla sestra Palmerina s určitou trpkostí. „Nevím, co mají všechny ostatní sestry zrovna teď tak důležitého."

„Ctihodná matka musí psát," řekla sestra Angelina.

„Tu jsem samozřejmě nemyslela," vysvětlovala sestra Palmerina. „Je nás ale celkem dvacet devět, ne?"

„Ne každá to s jehlou a nití umí dost dobře," připomněla jí sestra Angelina. „Ne že bych to zrovna já uměla," dodala skromně. Jelikož jí nikdo neodporoval, dál pokračovala už trochu ostře: „Člověk by řekl, že některé mladší sestry by mohly ukázat víc zájmu. Sestra Matylda například… nebo sestra Kateřina. Mimochodem, je to pravda, že sestra Kateřina jí jenom salát?"

„Nedivila bych se," prohlásila sestra Palmerina. „Je velice hubená, že? Vypadá, jako by měla souchotě."

„Ano, zhubla," přizvukovala sestra Marcella. „A že nebyla nijak při těle, když sem přišla… Kdy to bylo? Před dvěma lety?"

„Před dvěma lety a pěti měsíci," odfrkla nespokojeně sestra Angelina. „Já bych to měla vědět. Měla jsem tu čest jít k ní na návštěvu, když se rozhodovalo, jestli se do řádu hodí, nebo ne."

„Ty?"

„Ano. A ctihodná matka převorka, samozřejmě."

„A také já, abys náhodou nezapomněla," dodala sestra Palmerina.

„Ó, ano. Samozřejmě. Ovšem já jsem tehdy ctihodné matce říkala, že podle mne je příliš mladá a že s ní může být spousta potíží, jenže můj názor, jako obvykle, neměl dostatečnou váhu."

Příjemná kulatá tvář sestry Alexie vzhlédla od kousku složité výšivky. „To je dobře," řekla jemně a obě sestry, Giovanna i Francesca, nad šitím vyprskly smíchy.

„No, já vím, že vy dvě si vždycky myslíte, že všechno, co ona udělá, je skvělé," řekla sestra Angelina sladkým tónem. „Možná až vám bude tolik jako mně, budete to vidět jinak."

„Jak jinak?" zeptala se sestra Alexia a nepřestávala pracovat na květinovém vzoru oltářního plátna.

„Tak, že ambicióznost je špatná a také nebezpečná," prohlásila temně sestra Palmerina.

Sestry Alexia, Francesca a Giovanna se na sebe významně usmály. Dobře věděly, že sestra Palmerina má pocit, že to ona se měla stát převorkou, nebýt ovšem zlovolnosti některých sester a politováníhodného nedostatku uznání ze strany výše postavených.

„Ať je to, jak chce, drahá sestra Kateřina přehání úplně všechno," pokračovala dál sestra Palmerina. „O tom není pochyb. Nejen ty její půsty. Ale ta roztržitost! Klečí u oltářní mřížky a prostě zapomene vstát. Nechci naznačovat, že se předvádí," rychle dodala. „Bože, nedopusť, aby to vypadalo, že bych ji chtěla soudit. Možná, že je celkem, celkem upřímná…"

„To tedy je," prohlásila sestra Alexia rázně a zabodla jehlu do látky. „Za ni bych dala ruku do ohně."

„Pak ovšem gratuluji, sestro Alexie, ne každý umí číst v srdci druhých."

Sestra Alexia se kousla do rtu. Neříkala už nic.

„Ano, je roztržitá," vedla dál svou sestra Palmerina. „To musíš přiznat i ty. Kolikrát jsem se jí na něco ptala, a vůbec mi neodpověděla. Jen zírá před sebe těmi svými obrovskými kukadly. No ale možná, že je trochu nahluchlá jako naše drahá sestra Agnes. Hluchota může být dědičná. Můj synovec, on je doktor, mi to řekl."

„Co jsi o mně říkala?" ptala se sestra Agnes a nastavovala si zkroucenou ruku k uchu.

„Nic, drahá sestro. Říkala jsem, že sestra Kateřina má možná problémy se sluchem."

„Cože?" zeptala se sestra Agnes ještě jednou a čelo se jí zvrásnilo.

„Špatně slyší," opakovala sestra Palmerina už trochu podrážděně.

„Křičet na mě nemusíš," ohradila se sestra Agnes.

„Omlouvám se."

„Cože?“

„Je mi to líto.“

„Sestra Kateřina slyší velmi dobře,“ řekla sestra Francesca a zvedla přitom trochu svůj malý pršáček. „Jen se s ní nesmíte snažit mluvit, když se zrovna modlí.“

„Celý problém se sestrou Kateřinou je,“ řekla Alexia, „že je taková, jaké bychom měly být my všechny, jenže nejsme.“

„Sestro Alexie, dovol mi, abych ti připomněla, že náš řád vymyslel svatý Dominik, a ne sestra Kateřina Benincasová,“ prohlásila sestra Angelina dosti strojeně.

„Svatý Dominik by ale byl první, kdo by se mnou souhlasil,“ opáčila zvesela sestra Alexia, nemínila se dát odradit.

„Obávám se, že by náš duchovní otec nicméně nesouhlasil s tím, aby se z hodiny šití stala hodina klábosení…“ Převorka měla jedinečný dar objevit se vždy z ničeho nic. „Zvláště pak, když v takovém klábosení není pražádná láska k bližnímu.“

Zbytek hodiny ovládlo ticho.

Na konci, když už ostatní mantelátky odcházely, dala matka Nera di Gano sestře Alexii pokyn, aby zůstala. Čekala minutu nebo dvě, dokud si nebyla jistá, že je už nikdo neuslyší. Pak řekla: „Slyšela jsem, že prý učíš sestru Kateřinu číst. Jak jí to jde?“

„Moc rychle ne. Takové věci se učí mnohem lépe v dětství.“

„Proč se chce vůbec učit? Spousta sester neumí číst ani psát.“

„Chce se modlit breviář. Ony na ni žárlí, ctihodná matko.“

„Já vím. Je to přirozené, ale zároveň je to hřích. V podstatě jim stanovuje příliš nedosažitelný vzor.“

„Měly by být rády, že mají mezi sebou světici,“ řekla sestra Alexia rozhořčeně.

„Ale dítě. Jenom církev může rozhodnout o tom, kdo je svatý, a nikdy se to neděje, aniž by byl celý život takového člověka důkladně prozkoumán a zvážen. Sestře Kateřině je devatenáct a možná se dožije velmi vysokého věku. Naopak tvé poznámky o ní mohou u druhých vyvolávat důvody k závisti a pomluvám.“

„Omlouvám se, ctihodná matko.“

„Ty ji máš ráda, viď?“

„S radostí bych za ni položila život,“ řekla sestra Alexia tiše, „a myslím, že sestra Francesca a sestra Giovanna také, a možná i další.“